

Et uløseligt mysterium har i over 15 år skabt voldsom frygt i den mexicanske by Juárez: Nogen kidnapper systematisk byens unge ufaglærte kvinder, udsætter dem for voldtægt og tortur og efterlader deres lig i sorte affaldssække i ørkenen.

VERDEN RUNDT Mæ

AF LOUISE ALBERS

María Isabel Nava kom ikke hjem fra arbejde 4. januar 2000.

Hendes far Felipe Nava, som blev urolig for hende, gik med det samme til politiet for at melde sin datter savnet. Politiet gav Felipe Nava besked på at gå hjem. Ifølge faderen insinuerede de, at datteren sikkert bare var stukket af med kæresten.

Hendes lig blev fundet 23 dage senere i udkanten af Juárez.

María Isabel Nava var pakket ind i en sort plastiksæk, og obduktionsrapporten afslørede, at hun var blevet udsat for tortur og holdt fanget i omkring to uger, før hun blev dræbt.

Hun blev kun 18 år.

María Isabel Nava blev et af de drabsofre, som siden 1993 har lagt en sort skygge over den mexicanske grænseby Juárez i staten Chihuahua. Omkring 400 kvinder menes dræbt siden 1993, og mange hundreder savnes.

Et uhyggeligt mønster har tegnet sig i mange af disse sager: kvinderne kidnappes, voldtages og udsættes for anden tortur, hvorefter de lemlæstede lig puttes i plastiksække og smides i ørkenen uden for byen Juárez.

Sagen har fået massiv omtale i de internationale medier gennem mange år, ligesom der er blevet skrevet bøger og lavet film om kvindemordene i Juárez, men til trods for alvoren og hyppigheden af disse

forbrydelser har de mange kvindedrab knap været anerkendt som et seriøst problem af de offentlige myndigheder i Mexico, og meget lidt er blevet gjort for at sætte en stopper for mordene.

Hvem slår alle disse kvinder ihjel og hvorfor?

Femicide. Ifølge FN's kvindefond UNIFEM er vold mod piger og kvinder på verdensplan årsag til flere dødsfald og invaliditet hos kvinder i aldersgruppen 15 til 44 år, end kræft, malaria, trafikuheld og krig.

Den mest ekstreme form for vold mod kvinder er 'kvindedrab' (på engelsk 'femicide').

Diana Russel, som er ph.d. i socialpsykologi fra Harvard University, USA, og en af verdens førende eksperter i seksuel vold mod kvinder, definerer kvindedrab som »drab begået af mænd på kvinder, fordi de er kvinder.«

Diana Russel har introduceret sin definition af termen kvindedrab, for at gøre opmærksom på det kvindehad, der er indbygget i størstedelen af de mord, der begås på kvinder.

Kvindedrab er ikke et nyt fænomen men har eksisteret lige så længe som patriarkatet, og der er flere historiske eksempler på mandlige mordere, som er gået bevidst efter kvinder som ofre.

Tilbage i slutningen af 1800-tallet

lemlæstede og dræbte Jack the Ripper unge prostituerede i det fattige White Chapel-kvarter i London.

I Tyskland dræbte Bruno Ludke 80 kvinder fra 1928 til 1943.

I Polen dræbte Lucian Staniak 20 kvinder i 1960erne, og i 1980erne blev over 20 ældre kvinder i Paris slået ihjel af Thierry Paulin og Jean-Thierry Mathurin.

I USA tilstod Gary Ridgeway i 2003 at have slået 48 kvinder ihjel. Han havde udset sig enten prostituerede eller hjemløse kvinder, fordi han vidste, at deres død ville vække mindre opmærksomhed og offentlig interesse på grund af deres lave sociale status.

I dag er et aktuelt eksempel på kvindedrab de mange mord begået i grænsebyen Juárez i Mexico siden 1993.

Uvished om antallet af forsvundne.

Selvom medierne de seneste 15 år har været fyldt med historier om myrdede kvinder i Juárez, ved ingen præcist, hvor mange kvinder, der reelt er blevet ofre for kvindedrabene i byen.

I en rapport fra 2005 skriver Mariclaire Acosta, som er leder af ICTJ Americas (International Center for Transitional Justice), at omtrent 340 kvinder i Juárez har været ofre for kvindedrab.

Motiverne for at myrde kvinderne virker endnu mere uklare.

Indtil videre er 400 kvindelig blevet fundet, 4.500 kvinder er meldt savnet, og det internationale samfund er i oprør. Sagen er et uhyggeligt eksempel på 'femicide' – dét at kvinder dræbes, netop fordi de er kvinder.

nd der hader kvinder

Mindesmærke for de dræbte i Juárez.

FOTO ALEX QUISTBERG

Familierne til de savnede og myrdede kvinder mener, at den mexicanske regering undervurderer tallene for at dække over problemets virkelige omfang, mens regeringen på sin side påstår, at familierne blæser tallene op for at sætte mere fokus på sagerne.

Det er derfor svært at sige præcis, hvor mange unge piger og kvinder der savnes i Juárez, for vurderinger varierer en del, alt efter hvem man spørger.

Forskellige kilder fra statsembetsværet til diverse ngo'er vurderer, at mellem 263 og 400 kvinder er blevet myrdet i og omkring Juárez siden 1993, og det frygtes, at en stor del af dem er seriemord.

Teresa Rodriguez, som er journalist og forfatter til bogen *The Daughters of Juárez*, der handler om kvinde-drabene, konstaterer, at det heller ikke med sikkerhed kan siges, hvor mange kvinder, der er forsvundet:

– Antallet af savnede kvinder varierer alt efter, om man spørger de offentlige myndigheder eller de uafhængige kvindeorganisationer i Juárez. I sidste ende drejer det sig om, om myndighederne kategoriserer forsvindingerne som en 'bortløben' eller en 'bortførelse', siger hun til *Kvinden&Samfundet*.

Antallet af kvinder, der er meldt savnet, blev i november 2003 offentliggjort af Mexicos nationale menneskerettighedskommission til

at være helt oppe på 4.587 kvinder, oplyser Mariclaire Acosta fra ICTJ Americas.

Derfor kan det kun undre, at de mexicanske myndigheder ikke interesserer sig synderligt for at opklare sagen.

Straffrihed et problem. På det eneste kvindekrisecenter i Juárez har en af de ansatte udtalt, at usikkerheden omkring antallet af forsvundne kvinder er resultatet af regeringens velorganiserede ønske om at lede folk bag lyset:

- Uanset hvor mange kvinder, der står optegnet som forsvundne eller dræbte, så er forbrydelserne alarmerende og afspejler den form for straffefrihed og kvindehad, som præger Juárez. Den manglende handlekraft fra regeringens side i Chihuahua er skamfuld, særligt efter det har vist sig, at mange af kvinderne først er blevet bortført og holdt fanget i flere dage, mens de er blevet udsat for tortur og seksuelle overfald, før de blev dræbt.

Domme. Også straffefriheden er et stort problem i Juárez, mener Teresa Rodriguez:

- Selv om det lyder ufatteligt, var kun én mand blevet dømt for mordet på én kvinde indtil 2004, hvor en buschauffør så blev dømt for mordet på otte kvinder, fortæller hun.

I 2005 blev ti medlemmer fra to kriminelle bander fundet skyldige i drabene på 12 kvinder. Domfældelsen kom efter, at mændene havde siddet mere end otte år i fængsel.

Familierne til de dræbte mener, at myndighederne har været mere interesserede i at lukke sagerne end at finde de skyldige.

- Deres kritik og tvivl på, at de skyldige er fundet, bunder i en mistillid til det mexicanske politis metoder og flere rapporteringer om tvungne tilståelser, siger Teresa Rodriguez.

Fabriksejere tager ikke ansvar. De frygtelige forbrydelser sker et sted, hvor regeringen har fejlet i forhold til at skabe sikkerhed for borgerne og opretholdelse af loven.

Juárez er en by med 1,6 millioner indbyggere og er placeret lige ved

grænsen til USA adskilt af floden Rio Bravo med kig over til El Paso i Texas. Juárez er en multikulturel by, som er vokset voldsomt de seneste 20 år fra at være en lille grænseby til i dag at være en af de vigtigste industrielle byer i landet.

Byen tiltrækker derfor hvert år titusinder af unge kvinder fra små, fattige byer, som gerne arbejder for 55 dollar om ugen på samlebandsfabrikker kendt som 'maquiladoras'.

Maquiladoras er kendte over hele Mellemamerika for at tilbyde arbejde til ufaglærte, fattige og især kvinder på dårlige vilkår: Minimumslønninger, hårdt arbejde, mange arbejdstimer med ringe arbejdsmiljø og næsten ingen rettigheder.

Maquiladoras er et resultat af de såkaldte frihandelszoner i Mexico, Mellemamerika og andre lande, hvor regeringerne har indført særlige zoner for at tiltrække udenlandske investeringer. Frihandelszonerne er hævet over det pågældende lands lovgivning og har dermed adgang til zonerne eller slækket på kontrollen med arbejdsforholdene. Det giver arbejdsgiverne frit spil til at overtræde selv de mest basale regler om arbejdsmiljø, arbejdstid og løn.

Mange af fabrikkerne i Juárez ejes af nogle af de rigeste firmaer i verden som General Electric, Alcoa og DuPont. Ejerne af de mere end 300 fabrikker, som er kommet til Juárez på grund af den billige arbejdskraft, har været stille i diskussionerne om voldtægterne, drabene og forsvindingerne.

Også selvom mange af ofrene netop er ansatte i en Maquiladora.

Selvom firmaerne har lovet at forbedre sikkerheden i byens industriområder, har der ikke været tegn på nogle koordinerede tiltag for at beskytte de unge, kvindelige arbejdere, selvom man i 2002 fandt otte kvindelig pakket ind i sorte plastiksække lige overfor kontoret for de udenlandske firmaers handelsorganisation.

- Fabrikkerne har strenge regler med hensyn til mødetider, og kommer man for sent bliver man ikke lukket ind på fabrikken, fortæller Teresa Rodriguez.

Protestskilt opsat i Juárez med teksten »Ikke en til«.

Det betyder, at unge kvinder der har rejst mange kilometer med bus for at komme på arbejde, må finde hjem på egen hånd, ofte om natten eller i de tidlige morgentimer, hvis de kommer for sent på arbejde. Det er selvfølgelig forbundet med stor risiko for overfald.

Amnesty International mener, den mexicanske regering bør sikre, at fabriksejerne i Juárez lever op til deres juridiske ansvar over for deres arbejdere med særligt fokus på det fysiske, seksuelle og psykiske velbefindende hos deres kvindelige personale.

Disse anbefalinger implementering mangler stadig at blive effektueret.

Årsag ukendt. Fordi kvinder udgør størstedelen af arbejdsstyrken på fabrikkerne i Juárez, mener nogle, at det kan forklare volden mod kvinderne.

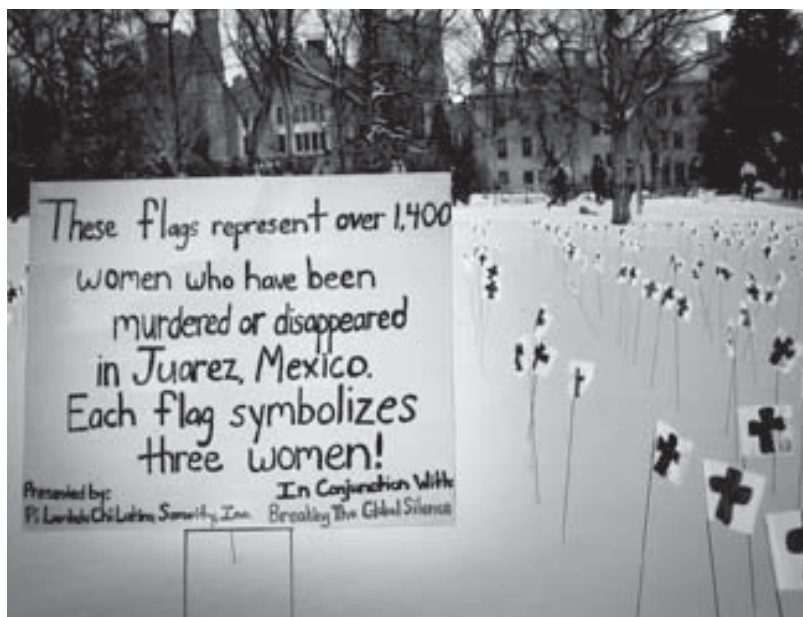
Ligesom hustruvold kan være et resultat af mandens frustration over bruddet med traditionelle kønsroller, kan det samme måske forklare de mange mord på kvindelige fabriksarbejdere i Juárez.

Juárez er grobund for al mulig tænkelig kriminalitet, men særligt organiseret kriminalitet er et stort problem. I mere end tyve år har byen været hjemsted for det største og mest magtfulde narkokartel i Mexico. Men også trafficking af kvinder og børneprostitution er blevet store problemer i Juárez.

Teresa Rodriguez mener, at mordene afspejler en kombination af flere forskellige faktorer:

Demonstration mod femicide i Juárez.

FOTO JASON TOWNSEND

- Jeg tror, forbrydelserne er en blanding af politisk korrupsion; en ringe uddannet politistyrke (hvoraf nogle af dem er korrupte); de magtfulde narkokarteller, som muligvis er indblandet i handel med kvinder; mandschauvinisme og uanende piger, der nemt kan forføres eller overtaltes til en middag, uvidende om, at de måske aldrig kommer hjem igen.

Endnu en forklaring på mordene findes i en rapport fra FN's kvindekommision CEDAW (United Nations' Commission for the Elimination of Discrimination Against Women), som skriver, at det er sandsynligt, siden Juárez er en grænseby, at gerningsmændene til kvindedrabene er bosat i Texas - og endda at forbrydelserne måske finder sted i USA, og at ligene efterfølgende smides på den mexicanske side af grænsen.

El Paso, som ligger lige på den anden side af grænsen, bliver brugt af den texanske regering som rehabiliteringssted for seksualforbrydere på prøveløsladelse fra hele staten. Ifølge Mariclaire Acosta er der mere end 600 seksualforbrydere i El Paso i dag.

Fokus på drabene. Som sagt har der været stor international opmærksomhed på kvindemordene.

EU har eksempelvis i 2007 afgivet en betænkning, der direkte handler

om mordene. Den foreslår bl.a., at EU som et fast punkt skal inddrage spørgsmålet om kvindedrabene og straffrihed, når det ved andre lejligheder mødes og holder forhandlinger med Mexicos regering, og at EU skal have en særlig koordinator, der specifikt arbejder med at at granske kvindedrabene i Mexico.

Men selvom både FN, Amnesty International og EU har fokuseret på problemet med kvindedrabene i Juárez, er resultatet ikke tilfredsstillende, mener Teresa Rodriguez.

Hun tror, at den bedste måde at bekæmpe de mange mord på er at skabe opmærksomhed omkring dem på internationalt niveau:

- Jeg har opfordret folk til at skrive breve til den mexicanske præsident Felipe Calderon, for at forbrydelserne ikke skal gå i glemmebogen. Mexico har en 14 års forældelsesfrist på mord, så uheldigvis vil mange sager aldrig blive opklaret. For halvandet år siden underskrev adskillige amerikanske medlemmer af Kongressen et brev til præsident Calderon, hvor de bad ham omstøbe loven om forældelsesfristen på mord, men så vidt jeg ved, kom der aldrig noget ud af forsøget på at få ændret loven. Jeg vil dog sige, at selvom det lader til at antallet af kvindedrab i Juárez er faldet, er antallet af bortførsler steget. Alt i alt forbliver det en tragisk situation i Juárez.

Kvindemord smitter. Diana Russel fra Harvard University, USA, bakker op om ideen om at skabe endnu mere international opmærksomhed omkring mordene, men tilføjer at det også handler om at ændre vores opfattelse af volden mod kvinder:

- Det er nødvendigt i kampen mod kvindedrab, at vi afviser den populære opfattelse af mord på kvinder som et privat eller patologisk anliggende, siger hun.

Hun er også bekymret for det høje antal af kvindedrab i Mexicos naboland Guatemala:

- Guatemala har det højeste antal mord begået af mænd på kvinder i verden. Jeg har talt med et medlem af organisationen Network to Oppose Violence against Women, som fastslår, at mere end 2,400 kvinder er blevet myrdet i Guatemala siden år 2000.

Den anerkendte, amerikanske journalist Diana Washington Valdez udgav i 2007 bogen *Harvest of Women - A Mexican Safari*, og hun mener også mordene spreder sig, og at der med sikkerhed er en forbindelse mellem mordene i Juárez og de mange mord i Guatemala, og at denne forbindelse er de kriminelle organisationer, der regerer i både Mexico og Guatemala.

Ifølge Diana Washington Valdez fungerer det sådan, at hvor kartellerne tager magten, sættes retssystemet ud af spil og i kombination

med en latinamerikansk 'tradition' for korrupsion i militær, politi og politik udløses retsløse tilstande og vold og mord bliver hverdag.

I både Mexico og Guatemala er opklaringsprocenten under 40 %. Dertil kommer, at adskillige journalister og aktivister er blevet slået ihjel og mange trues på livet, fordi de har fattet interesse for de mange drab og de bagvedliggende årsager, oplyser Teresa Rodriguez.

Volden i Juárez fortsætter. Til trods for den mexicanske regerings forsømmelse af problemet med de mange kvindedrab i Juárez og til trods for de hårde vilkår, der byder indbyggerne i byen, har kvinderne i Juárez og Chihuahua reageret mod volden.

De har gjort meget for at bekendtgøre tragedien for resten af verden og forsøgt at tvinge regeringen til at tage bortførelserne og mordene alvorligt.

Dette ihærdige arbejde har ført til spillefilm om mordene. Fx kunne man i 2006 se Jennifer Lopez spille hovedrollen i Hollywood-filmen *Bordertown*, der handler om kvindemordene i Juárez.

Der er også kommet utallige blogs og hjemmesider på internettet, stakkevis af bøger og avisartikler der beskriver hændelserne i Juárez også kaldt 'De dødes by'.

En af de største organisationer, der arbejder for større retfærdighed er *Nuestras hijas de regreso a casa* ("Må vore døtre vende hjem"). Organisationen er dannet af pårørende til forsvundne eller myrdede kvinder, og gør hver dag opmærksom på deres vrede og utilfredshed med regeringens håndtering af mordene. Udover at hænge advarsler op på gadehjørner og kors op for hver af de myrdede kvinder, forsøger organisationen også gennem ugentlige demonstrationer, at skabe vedvarende opmærksomhed omkring problemet. De går gennem byen i flok, mens de råber "Ni una mas" ("Ikke én til", red.)

Men trods den megen opmærksomhed er der ikke meget, der har ændret sig i Juárez siden drabene begyndte i 1993.

- Kvinderne venter stadig på fabriksbusserne, før solen er stået op,

hvor de står alene på uoplyste gadehjørner, hvor ingen ville se, hvis de blev revet ind i en bil og forsvandt, fortæller Teresa Rodriguez.

Juárez er et sørgeligt eksempel på alvorlige mangler i retssystemet, hvilket kombineret med fattigdom og heraf kriminalitet, diskrimination og socioøkonomiske forskelle formentlig er det, der skaber grobunden for den alvorlige kønsbetingede vold.

Mordene er ikke et enestående eksempel på forbrydelser mod kvinder, hvor den nationale, såvel som den internationale årvågenhed og indsats er mangelfuld.

I julen 2008 var hele verdens opmærksomhed rettet mod det mexicanske narkoepgør og de mange

hovedløse lig, der dukkede op rundt omkring i de mexicanske byer som fx Tijuana nær den amerikanske grænse.

Fordi militærfolk og politifolk var blandt de døde, har regeringen valgt at sætte stærkt ind.

Det er endnu ikke til at vide, om regeringens indsats mod narkokartellerne vil resultere i en tilbagegang i volden mod kvinderne i Juárez. Men det værst tænkelige er, at gerningsmændene til mindst 400 kvindemord stadig får lov til at gå fri.

18. november 2008 blev Hortensia Iveth Roció Hernández Cuellar på 14 år og Areli Rojas Romo på 17 år meldt savnet i Juárez.

Pigerne er endnu ikke fundet.

Er du til kloge artikler om køn, ligestilling og politik?

Kvinden&Samfundet bragte de nødvendige nyheder og artikler om kvinders kamp for at få stemmeret for 100 år siden.

Nu giver vi indspark til debatten om køn og ligestilling - uanset om det handler om tørklæder, queer eller skilsmisselov.

Du kan få bladet bragt til døren fire gange om året for 250 kr.

Send os en mail med din adresse til: magasinet@kvindesamfundet.dk eller besøg os på www.kvindenogsamfundet.dk

KVINDEN&SAMFUNDET

{ Verdens ældste kvindeblad }